

**VALTIOVARAINVALIOKUNNAN
MIETINTÖ 24/2008 vp**

**Hallituksen esitys vuoden 2008 kolmanneksi
lisätalousarvioksi**

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 5 päivänä marraskuuta 2008 lähettänyt valtiovarainvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen vuoden 2008 kolmanneksi lisätalousarvioksi (HE 184/2008 vp).

Lisätalousarvioaloitteet

Valiokunta on käsitellyt esityksen yhteydessä eduskunnan 19 päivänä marraskuuta 2008 valiokuntaan lähettämät lisätalousarvioaloitteet

- LTA 72/2008 vp — Pirkko Ruohonen-Lerner /ps ym.: Määrärahan osoittaminen Vankeinhoitolaitoksen toimintaedellytysten turvaamiseen (25.40.01)
- LTA 73/2008 vp — Tuula Väätäinen /sd ym.: Määrärahan osoittaminen vankeinhoiton toimintamenoihin (25.40.01)
- LTA 74/2008 vp — Pia Viitanen /sd ym.: Määrärahan osoittaminen Kylmäkosken vankilan laajentamiseen (25.40.01)
- LTA 75/2008 vp — Sari Palm /kd ym.: Määrärahan osoittaminen Konnunsuon, Pelson ja Laukaan vankiloiden peruskorjaukseen (25.40.01)

- LTA 76/2008 vp — Raimo Vistbacka /ps ym.: Määrärahan osoittaminen poliisin toimintamenoihin (26.10.01)
- LTA 77/2008 vp — Kari Rajamäki /sd ym.: Määrärahan osoittaminen Rajavartiolaitoksen toimintamenoihin (26.20.01)
- LTA 78/2008 vp — Timo Soini /ps: Määrärahan osoittaminen Rajavartiolaitoksen toimintamenoihin (26.20.01)
- LTA 79/2008 vp — Pirkko Ruohonen-Lerner /ps ym.: Määrärahan osoittaminen hätäkeskuslaitoksen toimintamenoihin (26.30.02)
- LTA 80/2008 vp — Tuula Väätäinen /sd ym.: Määrärahan osoittaminen kuntien harkinnanvaraisiin rahoitusavustuksiin (28.90.32)
- LTA 81/2008 vp — Kari Kärkkäinen /kd ym.: Määrärahan osoittaminen kuntien harkinnanvaraisiin rahoitusavustuksiin (28.90.32)
- LTA 82/2008 vp — Timo Soini /ps: Määrärahan osoittaminen kuntien harkinnanvaraisiin rahoitusavustuksiin (28.90.32)

VaVM 24/2008 vp — HE 184/2008 vp

- LTA 83/2008 vp — Mikko Kuoppa /vas ym.: Määrärahan osoittaminen kuntien harkinnanvaraisiin rahoitusavustuksiin (28.90.32)
- LTA 84/2008 vp — Matti Kangas /vas ym.: Määrärahan osoittaminen kuntien harkinnanvaraisiin rahoitusavustuksiin (28.90.32)
- LTA 85/2008 vp — Merja Kuusisto /sd: Jokelan ja Kauhajoen ampumatapausten aiheuttamien kustannusten korvaaminen täysimääräisesti (28.90.32)
- LTA 86/2008 vp — Raimo Vistbacka /ps ym.: Määrärahan osoittaminen kalatalouden edistämiseen (30.40.51)
- LTA 87/2008 vp — Toimi Kankaanniemi /kd: Määrärahan osoittaminen perustienpitoon (31.24.21)
- LTA 88/2008 vp — Raimo Vistbacka /ps ym.: Määrärahan osoittaminen perustienpitoon (31.24.21)
- LTA 89/2008 vp — Kari Rajamäki /sd ym.: Määrärahan osoittaminen perustienpitoon (31.24.21)
- LTA 90/2008 vp — Mikko Kuoppa /vas ym.: Määrärahan osoittaminen perustienpitoon (31.24.21)
- LTA 91/2008 vp — Matti Kangas /vas ym.: Määrärahan osoittaminen Keiteleeseen ja Päijänteen välisen vesireitin siltojen kohottamiseen (31.24.21)
- LTA 92/2008 vp — Merja Kuusisto /sd: Määrärahan osoittaminen taajamaliikenteen turvallisuutta parantavaan hankkeeseen ja taajamapalvelujen yhteyksiin (31.24.21)
- LTA 93/2008 vp — Merja Kuusisto /sd: Määrärahan osoittaminen Kehä IV:n suunnitteluun (31.24.21)
- LTA 94/2008 vp — Merja Kuusisto /sd: Määrärahan osoittaminen kantatien 45 liikenneympyrän parantamiseen Koskenmäentien ja Nahkelantien risteysalueella Tuusulassa (31.24.21)
- LTA 95/2008 vp — Sari Palm /kd: Määrärahan osoittaminen maanteiden kunnostamiseen (31.24.21)
- LTA 96/2008 vp — Lauri Oinonen /kesk: Teiden perusparantaminen ja päällystämisen Keski-Suomessa (31.24.21)
- LTA 97/2008 vp — Lauri Oinonen /kesk: Maantien 261 perusparantaminen ja päällystäminen välillä Keuruu—Liesjärvi—Myllymäki (31.24.21)
- LTA 98/2008 vp — Lauri Oinonen /kesk: Valtatien 18 rakennustöiden jatkaminen välillä Multia—Ähtäri (31.24.78)
- LTA 99/2008 vp — Matti Kangas /vas ym.: Määrärahan osoittaminen Vaajakosken ohitustien rakentamiseen välillä Kanavuori—Haapalahti (31.24.78)
- LTA 100/2008 vp — Kari Rajamäki /sd ym.: Määrärahan osoittaminen perusradanpitoon (31.40.21)
- LTA 101/2008 vp — Timo Soini /ps: Määrärahan osoittaminen perusradanpitoon (31.40.21)
- LTA 102/2008 vp — Mikko Kuoppa /vas ym.: Määrärahan osoittaminen perusradanpitoon (31.40.21)
- LTA 103/2008 vp — Toimi Kankaanniemi /kd: Määrärahan osoittaminen Jyväskylää—

VaVM 24/2008 vp — HE 184/2008 vp

- Haapamäki—Pori-radan kunnostukseen (31.40.21)
- LTA 104/2008 vp — Merja Kuusisto /sd: Määrärahan osoittaminen kaupunkiradan jatkamiseen Keravalta Riihimäen suuntaan (31.40.21)
- LTA 105/2008 vp — Lauri Oinonen /kesk: Haapamäki—Parkano—Pori-rautatien käyttöönoton perusselvityksen tekeminen sekä radan ja rata-alueen raivaaminen (31.40.21)
- LTA 106/2008 vp — Lauri Oinonen /kesk: Määrärahan osoittaminen henkilöliikenteen ostomäärärahoihin Haapamäen kautta kulkuvilla radoilla (31.60.63)
- LTA 107/2008 vp — Lauri Oinonen /kesk: Määrärahan osoittaminen maaseudun linja-autoliikenteen tukemiseen erityisesti Länsi-Suomen läänissä (31.60.63)
- LTA 108/2008 vp — Lauri Oinonen /kesk: Määrärahan osoittaminen äkillisen rakennemuutoksen tukirahan lisäämiseen (32.30.45)
- LTA 109/2008 vp — Kari Rajamäki /sd ym.: Määrärahan osoittaminen yritysten investointi- ja kehittämishankkeiden tukemiseen (32.30.45)
- LTA 110/2008 vp — Kari Rajamäki /sd ym.: Määrärahan osoittaminen työllisyysperusteisiin investointeihin (32.80.64)
- LTA 111/2008 vp — Matti Kangas /vas ym.: Määrärahan osoittaminen alimman työttömyyspäivärahan korottamiseen budjettiperusteisesti kymmenellä eurolla (33.20.52)
- LTA 112/2008 vp — Timo Soini /ps: Määrärahan osoittaminen valtionosuuteen kunnille perustoimeentulotuen kustannuksiin (33.60.35)
- LTA 113/2008 vp — Pia Viitanen /sd ym.: Määrärahan osoittaminen korjausavustuksiin (35.20.55)
- LTA 114/2008 vp — Matti Kangas /vas ym.: Määrärahan osoittaminen aravarahoitteisten vuokra-asuntojen rakentamisen käynnistämiseen (35.20.60)
- LTA 115/2008 vp — Pia Viitanen /sd ym.: Valtion asuntorahaston varoista myönnettävien käynnistysavustusten myöntövaltuuden laajentaminen (35.20.60)

Jaostovalmistelu

Asia on valmisteltu asiayhteyden mukaisesti kaikissa valtiovarainvaliokunnan jaostoissa.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Yksityiskohtaiset perustelut

MÄÄRÄRAHAT

Pääluokka 26

SISÄASIAINMINISTERIÖN HALLINNONALA

20. Rajavartiolaitos

01. *Rajavartiolaitoksen toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)

Momentille esitetään 1 850 000 euron lisäystä, joka sisältää Kaakkois-Suomen rajavartiolaitoksen kiinteän rajavalvontajärjestelmän kehittämiseen, ETYJ:n huippukokouksen turvajärjestelyihin ja virkaehtosopimuksen mukaisiin palkkamäärärahoihin liittyvät tarkistukset.

Rajavartiolaitoksen kiinteistövarallisuudesta siirrettiin 78 prosenttia Senaatti-kiinteistöille 1.1.2008. Rajavartiolaitoksen omistajahallintaan jätettiin kuitenkin mm. kaikki saarilla sijaitsevat merivartioasemat, lentotukikohdat ja eräät pienemmät kohteet, joiden osuus on yhteensä 22 prosenttia Rajavartiolaitoksen sen hetkisestä kiinteistövarallisuudesta.

Valtiovarainvaliokunta edellytti budjettimie-
tinnössään VaVM 25/2007 vp, että Rajavartiolaitoksen hallintaan jäävään kiinteistövarallisuuden kohdistuvat uudistamis- ja kehittämiskustannukset tulee turvata. Valiokunta pitää erittäin valitettavana, että eduskunnan lausumaa ei ole otettu huomioon. Uudistamis- ja kehittämiskustannusten arvioidaan olevan kuluvana vuonna noin 2,3 miljoonaa euroa. Rajavartiolaitos arvioi, että minimimääräraha kiinteistöjen välttämättömiin peruskorjauksiin on miljoona euroa.

Rajavartiolaitos on taloutensa tasapainottamiseksi siirtänyt jo kalustouudistuksia eteenpäin. Samoin tuottavuusohjelman velvoite on jo täy-

tetty etupainotteisesti vähentämällä 162 henkilötyövuotta vuosina 2006—2007. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan määrärahavajeen korjaamisen ainoaksi keinoksi on jäämässä henkilöstön lisävähennykset ja käytännössä tämä tarkoittaisi myös henkilöstön siirtoa pohjoisesta etelään lähinnä Kaakkois-Suomeen ja pääkaupunkiseudulle.

Rajavartiolaitoksen määrärahavajetta lisää myös polttoaineen ennakoimattomasta hinnannoususta aiheutuneet kustannukset, joiden arvioidaan ylittävän 1,1 miljoonalla eurolla käytettävissä olevat määrärahat. Lisäksi ETYJ:n huippukokouksen turvajärjestelyiden kustannuksista jää kattamatta 130 000 euroa.

Valiokunta pitää Rajavartiolaitoksen tilannetta huolestuttavana ja lisää momentille 1 500 000 euroa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään lisäystä 3 350 000 euroa.

Pääluokka 28

VALTIOVARAINMINISTERIÖN HALLINNONALA

90. Kuntien tukeminen

32. *Kuntien harkinnanvarainen rahoitusavustus* (kiinteä määräraha)

Momentille esitetään 2 miljoonan euron lisäystä sekä momentin perusteluosan muuttamista siten, että momentin määrärahasta varataan yhteensä 4 miljoonaa euroa erillisten avustusten maksamiseen Kauhajoen ja Jokelan ampumistapauksista sekä Porin sadevesitulvasta ja Nokian vesijohto-onnettomuudesta aiheutuviin ylimääräisiin kustannuksiin.

Valiokunta pitää esitystä perusteltuna, mutta toteaa, että avustusten myöntäminen vähentää muiden kuntien mahdollisuuksia saada harkinanvaraista rahoitusavustusta. Useimpien kuntien taloudellinen tilanne on viime vuosina parantunut, mutta kuntakohtaiset erot ovat edelleen suuria. Työllisyyden ja talouskasvun heikkeneminen vaikeuttaa entisestään huonossa taloudellisessa tilanteessa olevien kuntien asemaa.

Valiokunta lisää momentille 2 000 000 euroa kaikkein vaikeimmassa asemassa olevien kuntien avustamiseen.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään lisäystä 4 000 000 euroa.

(2. ja 3. kappale kuten HE)

Pääluokka 30

MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

50. Vesitalous

20. Vesivarojen käytön ja hoidon menot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille ehdotetaan 300 000 euron lisämäärärahaa käytettäväksi pilottihankkeeseen, jonka tarkoituksena on selventää pohjavesialueiden rajaamisen menettelyä erityisesti marjan- ja hedelmänviljelyn osalta.

Ministeriöiden välisen työnjaon mukaan torjunta-aineita koskeva lainsäädäntö sekä vedenottoon liittyvät asiat kuuluvat maa- ja metsätalousministeriölle ja pohjavesien suojeluasiat ja niihin liittyvä lainsäädäntö ympäristöministeriölle. Siksi valiokunta toteaa, että pilottihanke tulee toteuttaa tiiviissä yhteistyössä ympäristöministeriön kanssa.

Pääluokka 31

LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖN HALLINNONALA

30. Merenkulkulaitos

78. Eräät vesiväylähankkeet (arviomääräraha)

Haminan meriväylän kustannusarvio on yli kaksinkertaistunut alkuperäiseen kustannusarvioon verrattuna. Meriväylän kunnostamiseen myönnettiin vuoden 2007 talousarviossa 9,8 miljoonan euron valtuus. Haminan kaupungin oli määrä maksaa kustannukset ensi vaiheessa, ja valtion piti maksaa kustannukset kaupungille vuonna 2010. Meriväylän kustannusarvio on sittemmin noussut ja on nyt arvonlisäveroa huomioon ottamatta yli 18 miljoonaa euroa.

Hallitus esittää valtuuden korottamista sekä maksusuunnitelman muuttamista siten, että valtio maksaa kustannukset Haminan kaupungille kahdessa erässä. Valtio maksaisi ensimmäisen erän 8 miljoonaa euroa vuonna 2010 ja toisen erän 10,2 miljoonaa euroa vuonna 2012 sekä vastaavat arvonlisäverot.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan Haminan kaupunki oli asiasta Merenkulkulaitoksen ja liikenne- ja viestintäministeriön kanssa käytyjen neuvottelujen jälkeen siinä käsityksessä, että valtio maksaa toisen erän vuonna 2011. Valtiovarainministeriön mukaan kustannusten nousun aiheuttamaan lisämenoon ei ole kuitenkaan varauduttu vaalikauden kehyspäätöksessä. Kustannusarvion ylitystä vastaava 10,2 miljoonan euron takaisinmaksu ajoitetaan siten vuoteen 2012, jotta kustannukset eivät rasita kuluva vaalikauden kehystä.

Haminan seudun talouskehitys on ollut viime aikoina heikkoa. Kotka—Hamina-alue on menettänyt metsäteollisuuden supistusten johdosta paljon työpaikkoja, ja se on nimetty äkillisen rakennemuutoksen alueeksi. Kaupungin ja alueen heikko työllisyystilanne huomioon ottaen toisen maksuerän siirtyminen vuoteen 2012 saakka heikentää entisestään kaupungin taloutta. Haminan kaupungin arvion mukaan korkomenetyksiä ker-

tyisi vuoden ajalta noin 500 000—600 000 euroa, joka vastaa lähes yhden neljäsosaveroprosentin vuotuista tuottoa.

Valtion talouteen kohdistuu lähivuosina suuria paineita. Siitä huolimatta valtiolla on valiokunnan mielestä paremmat mahdollisuudet maksurasitteen kantamiseen kuin Haminan kaupungilla. Valiokunta toteaaakin, että meriväylän rakentamisesta aiheutuneet kustannukset on otettava huomioon vuosien 2010 ja 2011 määräraha-kehyksissä ja että loppuosa kustannuksista on maksettava Haminan kaupungille vuonna 2011.

Valiokunta kiinnittää huomiota myös merenkulussa käytettävien väylien kunnostukseen ja rakentamiseen liittyvien kustannusten rahoitukseen ja budjetointiin. Kauppamerenkulun tarvitsemien väylien ja turvalaitteiden kunnossapito ja rakentaminen katetaan väylämaksuilla, jotka peritään kauppamerenkulkua harjoittavilta aluksilta. Merenkululaitoksen määrärahataso määräytyy kuitenkin valtiontalouden kehityksen mukaan.

Valiokunnan mielestä jatkossa tulisi arvioida mahdollisuudet siirtää väylämaksuilla katettavan väyläpidon kustannukset kokonaan valtion talousarvio- ja kehysmenettelyn ulkopuolelle. Valiokunta palaa asiaan yksityiskohtaisemmin vuoden 2009 talousarviota koskevassa mietinnössään.

Pääluokka 32

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖN HAL- LINNONALA

30. Yrityspolitiikka

45. Yritysten investointi- ja kehittämishankkeiden tukeminen (arviomääräraha)

Yritystukien ja työllisyysperusteisten investointien sekä Kainuun kehittämisrahan myöntämistä valtuuksiin ja määrärahoihin ehdotetaan yhteensä 33,5 miljoonan euron lisäystä. Tarkoituksena

on käynnistää hankkeita, joilla luodaan nopeasti uusia ja korvaavia työpaikkoja äkillisestä rakennemuutostilanteesta kärsivillä Kajaanin, Imatran, Etelä-Pirkanmaan ja Varkauden seuduilla.

Valiokunta pitää edellä mainittujen valtuuksien ja määrärahojen lisäystä erittäin tarpeellisena. Valiokunta on myös tyytyväinen siihen, että määrärahalisäys sisältyy lisätalousarvioon, jolloin uusia työpaikkoja luovia hankkeita voidaan käynnistää mahdollisimman pian.

Talous- ja työllisyyskehityksen näkymät ovat heikentyneet nopeasti. Syyskuussa annetun vuotta 2009 koskevan talousarvioesityksen mukaan työttömyysasteen arvioitiin alenevan ensi vuonna 5,9 prosenttiin, mutta uusimpien ennusteiden mukaan työttömyysasteen arvioidaan nousevan 7 prosenttiin. Talouskasvua koskeva ennuste on alentunut 1,8 prosentista puoleen prosenttiin.

Valiokunta käsittelee talous- ja työllisyyskehitykseen liittyviä kysymyksiä yksityiskohtaisemmin ensi vuoden talousarvioesitystä koskevassa mietinnössään. Valiokunta korostaa kuitenkin jo tässä yhteydessä varautumista ennakoitua suurempaan työttömyyteen sekä myös mahdollisten muiden rakennemuutospaikkakuntien tukemiseen. Yritystukien tarve kasvaa myös rakennemuutospaikkakuntien ulkopuolella.

Valiokunta korostaa yritysten toimintamahdollisuuksien tukemista sekä monipuolisten ja toimivien rahoitusinstrumenttien tärkeyttä. Finanssikriisin myötä pankkilainojen ja riskipääoman saaminen on vaikeutunut ja monet investoinnit ja vientihankkeet uhkaavat peruuntua tai lykkääntyä. Pk-yritysten mahdollisuudet rahoituksen vaatimien vakuuksien järjestämiseen ovat myös heikentyneet.

Valiokunta on tyytyväinen siihen, että hallitus on ryhtynyt toimenpiteisiin yritysrahoituksen vahvistamiseksi. Tarkoituksena on mm. parantaa vientiyritysten rahoitusta ja pääomittaa valtion pääomasijoitusyhtiöitä. Myös Finnveran kautta myönnettävien luottotakausten valtuuksia on tarkoitus korottaa.

80. Työvoimapolitiikka

51. Työllistämisen-, koulutus- ja erityistoimet (kiinteä määräraha)

Momentilta ehdotetaan vähennettäväksi 15 miljoonaa euroa, sillä määrärahan tarve on ollut arvioitua alhaisempi alkuvuoden hyvän työllisyyskehityksen vuoksi. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan momentin määrärahasta oli syyskuun loppuun mennessä sidottu noin 88 prosenttia. Määrärahasta oli siten vielä sitomatta 12 prosenttia eli noin 70 miljoonaa euroa.

Työttömyyden lisääntyessä työllistämistoi-
mien tarve kasvaa. Valiokunta pitää tärkeänä, että määrärahan käyttämistä pyritään edelleen tehostamaan ja että resursseja suunnataan erityisesti yritysten kanssa toteutettavaan ammatilliseen työvoimakoulutukseen. Kokemukset viime vuosikymmenen lamasta ja avoimen työttömyyden nousun seurauksista ovat varoittavia, sillä kaikkia silloin työttömiksi jääneitä ei ole vielä saatu kunnolla takaisin työmarkkinoille. Etenkin heikosti koulutetut ja ikääntyneet työttömät päätyivät muita useammin pitkäaikais-työttömiksi.

Pääluokka 35

YMPÄRISTÖMINISTERIÖN HALLINNONALA

20. Yhdyskunnat, rakentaminen ja asuminen

55. Avustukset korjaustoimintaan (siirtomääräraha 3 v)

Momentille esitetään 10 miljoonan euron lisäystä. Lisämääräraha käytetään energia-avustusten myöntämiseen vuoden 2008 loppuun saakka voimassa olevien avustusperusteiden mukaisesti.

Valiokunta pitää määrärahan lisäystä nykyisessä suhdannetilanteessa erittäin myönteisenä toimenpiteenä. Energiatehokkuutta parantavien

investointien riittävä tukeminen lisää osaltaan korjausrakentamista ja luo samalla edellytykset asuinrakennusten energiansäästöinvestoinneille ja ympäristöystävällisille lämmitystapamuutoksille. Energiahintojen nousu korostaa entisestään energiatehokkuuden parantamisella saavutettavaa taloudellista hyötyä. Toimenpiteet edistävät myös hallituksen ilmasto- ja energiastrategiaan liittyviä tavoitteita.

Pääluokka 37

VALTIONVELAN VÄHENTÄMINEN

01. Valtionvelan nettokuoletukset ja velanhallinta

94. Nettokuoletukset ja velanhallinta (arvio- määräraha)

Momentilta vähennetään 3 500 000 euroa. Vähennys johtuu momenteille 26.20.01 ja 28.90.32 tehdyistä lisäyksistä.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentilta vähennetään 1 085 433 000 euroa.

(2. kappale kuten HE)

YHTEENVETO

Hallituksen esityksen mukaan ehdotetaan sekä tuloarvioihin että määrärahoihin 738 273 000 euron vähennystä.

Valtiovarainvaliokunta on lisännyt määrärahoja 3 500 000 euroa, joka on vastaavasti vähennetty momentilta 37.01.94.

Ehdotettujen muutosten jälkeen olisivat kulu-
van vuoden budjetoidut tuloarviot ja määrärahat
varsinainen talousarvio ja vuoden 2008 ensim-
mäinen, toinen ja kolmas lisätalousarvio hu-
mioon ottaen 45 782 727 000 euroa.

PÄÄTÖSEHDOTUS

Edellä lausuttuun viitaten ja muilta osin hallituksen esityksen perusteluihin yhtyen valtiovainvaliokunta ehdottaa,

että ehdotus vuoden 2008 kolmanneksi lisätalousarvioksi hyväksytään hallituk-

*sen esityksen mukaisena edellä tode-
tuin muutoksin,*

*että lisätalousarvioaloitteet LTA 72—
115/2008 vp hylätään ja*

*että lisätalousarviota sovelletaan 1 päi-
västä joulukuuta 2008 alkaen.*

Helsingissä 25 päivänä marraskuuta 2008

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Hannes Manninen /kesk	Matti Saarinen /sd
vpj.	Kari Rajamäki /sd	Petri Salo /kok
jäs.	Christina Gestrin /r	Jutta Urpilainen /sd (osittain)
	Pertti Hemmilä /kok	Pia Viitanen /sd (osittain)
	Bjarne Kallis /kd	vjäs. Esko Ahonen /kesk
	Esko Kiviranta /kesk	Matti Kauppila /vas
	Jari Koskinen /kok	Katri Komi /kesk (osittain)
	Mikko Kuoppa /vas	Valto Koski /sd (osittain)
	Mika Lintilä /kesk (osittain)	Lauri Kähkönen /sd (osittain)
	Olli Nepponen /kok	Heli Paasio /sd (osittain)
	Tuija Nurmi /kok	Eero Reijonen /kesk
	Kirsi Ojansuu /vihr	Tuula Väätäinen /sd
	Heikki A. Ollila /kok	

Valiokunnan sihteereinä jaostokäsittelyissä ovat toimineet

valiokuntaneuvos Hellevi Ikävalko
valiokuntaneuvos Maarit Pekkanen

valiokuntaneuvos Marjo Hakkila
valiokuntaneuvos Mari Nuutila

VASTALAUSE 1 /sd

*Yleisperustelut**Porvarihallitus on ummistanut silmät talouden tosiasioilta*

Kansantalouden tilanne on heikentynyt entisestään, ja näkymät ensi vuodelle ovat varsin heikot. Porvarihallitus ei ole edelleenkään reagoinut sosialidemokraattien esittämiin yhteistyötarjouksiin Suomen kansantalouden pelastamiseksi. Tilanne Suomessa on muuttunut syksyn kuluessa ennennäkemättömän nopeasti, kun vienti, investoinnit ja erityisesti rakentaminen ovat lähes pysähtyneet. Yt-menettelyt sekä lomautus- ja irtisanomisilmoitukset ovat talousuutisten jokapäiväisiä aiheita. Työttömyyden noususta on selvät merkit, mutta hallitus vain vähättelee asiaa ja on haluton tekemään mitään todellisia toimia syöksen estämiseksi.

Rakentamisessa vaikeat ajat edessä

Rakennusala pitää loppuvuoden ja ensi vuoden näkymiä uhkaavina. Syksyn kuluessa uusien rakennusten aloituksia on siirretty ja jo aloitettuja on keskeytetty. Muutos on ollut ennennäkemättömän nopea. Alan työttömyys on kääntynyt nousuun.

Vuonna 2009 rakentamisen suhdanteet heikenevät ja työttömyys lähtee kasvuun. Uusimmat ennusteet arvioivat rakennusalan työttömyyden lisääntyvän jopa 50 000 henkilöllä. Alaa uhkaavan rajun työttömyyden ehkäisemiseksi hallituksen toimenpiteet ovat olleet kovin vaatimattomia. Rakennusalan julkista kysyntää pitäisi nyt kasvattaa voimakkaasti, jotta alan työllisyys voitaisiin turvata.

Hallitus tukee vain yksityistä vuokra-asuntotuotantoa

Hallituksen paketti asuntotuotannon lisäämiseksi keskittyy yksityisen asuntotuotannon tukemiseen. Hallitus esittää valtion antamaa täytekasta, jos talo pidetään vuokrakäytössä, sekä

rahastomallia, jossa vuokratuotto on yhtiölle verovapaa ja osingosta maksetaan vero.

Kumpikin näistä malleista perustuu viime talvena käsiteltyyn asuntopoliittiseen ohjelmaan. Siten ne on jo tuotu eduskuntaan, eivätkä ne sinänsä vastaa nyt käsillä olevaan suhdannetilannehaasteeseen millään uudella tavalla. Suunniteltu täytetakaumalli ei siten ole räätälöity nykyistä markkinatilannetta silmällä pitäen, eikä se takaa kohtuuhintaisen vuokra-asuntotuotannon käynnistymistä.

Sosialidemokraatit esittivät jo vuoden 2008 vaihtoehtobudjetissaan sosiaalisen asuntotuotannon myöntövaltuuden merkittävää lisäämistä. Erityisesti nykyinen taloustilanne huomioon ottaen valtion tulisi mielestämme lisätä merkittävästi tukeaan julkiselle asuntotuotannolle, jotta kohtuuhintaisia vuokra-asuntoja saadaan markkinoille.

Kolmannen lisätalousarvion yhteydessä hallituksella olisi ollut aitiopaikka vastata asuntorakentamisen viime kuukausina kärjistyneeseen haasteeseen. Tilanteessa, jossa talonrakentaminen uhkaa pudota 13 prosenttia, hallituksen esittämien toimin ei tulla saavuttamaan asuntorakentamisen 6 000 uuden asunnon vuositavoitetta.

Sosialidemokraattien mielestä olisi tärkeää rakentaa asuntoja, joissa ihmisillä olisi varaa asua. Hallituksen sijoittajavetoisilla ratkaisulla ei pystytä pitämään asuntojen lähtövuokria kurissa. Sosialidemokraattien esittämässä mallissa, jossa panostetaan nimenomaan valtion tueman asuntotuotannon käynnistymiseen, on mahdollista varmistaa asukkaalle kannalta kohtuuhintainen lähtövuokrataso, eli noin 10 euroa neliöltä. Sosialidemokraatit ovat esittäneet valtion asuntotuotannon korkotuen ehtojen parantamista siten, että korkojen omavastuu puolitettaisiin 1,7 prosentin tasolle. Lisäksi määräaikaiset käynnistysavustukset tulisi laajentaa koskemaan koko Suomen kasvukeskuksia, eikä vain Helsingin seudun aiesopimukseen sisältyviä kuntia.

Väyläinvestoinneissa elvyttämisen varaa

Eduskunnan valtiovarain- sekä liikenne- ja viestintävaliokunta ovat toistuvasti vaatineet hallitusta lisäämään perusväylänpidon määrärahoja. Erityisesti nyt, kun taloudellinen tilanne vaatii elinkeino- ja aluepoliittisten perusedellytysten turvaamista, olisi suhdanne- ja työllisyyspoliittisesti tärkeää investoida väylähankkeisiin.

Hallitus ei vastaa kolmannessakaan lisätalousarviossa perusväylänpidon kriittiseen tilaan. Perustienpidon korjauskustannukset nousevat jatkuvasti, tieverkon kunto heikkenee, liikenneturvallisuus vaarantuu ja viranomaiset joutuvat turvautumaan liikenne rajoituksiin. Myös siltojen kunto huononee.

Perusradanpidossa palvelutasoa parantavat hankkeet jäävät toteutumatta. Tämä tarkoittaa ongelmia liikenteen täsmällisyydessä ja liikenne rajoitusten määrän kasvua. Heikkokuntoinen rataverkko sisältää myös turvallisuusriskejä.

Alan keskeisten viranomaisten arvioiden mukaan perusväylästä välitön lisärahoitustarve on noin 148 miljoonaa euroa. Asiantuntijakuulemisissa on aikaisemmin esitetty jopa 200 miljoonaa nousevia arvioita.

Kunnat on jätetty selviytymään yksin

Hallituksen politiikka on lähtenyt siitä, että kunnat pannaan tiukoille ja pakotetaan ulkoistamaan ja yksityistämään palveluja. Tämä tapahtuu kiristämällä hallituksen omilla toimenpiteillä kuntataloutta ja kannustamalla toiminnan tehostamiseen kehittämällä niin sanottuja palvelumarkkinoita.

Hallitus ei näytä olevan huolissaan kuntien palveluista, vaan sen katseet on suunnattu laajaan verouudistukseen ja verotuksen keventämiseen, mutta kuntien taloustilanteen helpottamiseksi ja palveluiden turvaamiseksi ei esitetä uutta rahaa. Selviytyäkseen kuntien on siten nostettava veroäyriä, otettava lisää velkaa tai karsittava palveluita.

Terveydenhuoltomme ja myös vanhustenhuoltomme on monin paikoin alennustilassa. Kansalaisten arjen asioihin ei hallitukselta riitä voimavaroja — ei vaikka talouden hiipuessa ongelmat tulevat kärjistyväksi. Tämä on kylmää ja

kovaa porvaripolitiikkaa. Sosialidemokraatit ovat koko porvarihallituksen ajan esittäneet kuntien valtionosuuksiin lisää rahaa.

Myös rikosseuraamusalan nykyisestä 3 182 virasta on valtionhallinnon tuottavuusohjelmassa määrätty lakkautettavaksi 329 virkaa vuoteen 2011 mennessä. Säästöt koskevat lähes kokonaan vankien kanssa lähityötä tekeviä virkamiehiä. Lisäksi Rikosseuraamusala 2010 -kehittämishankkeen työryhmä suunnittelee julkisuudessa esitettyjen tietojen mukaan yhden tai useamman vankilan lakkauttamista. Suunnitelmat perustuvat heikosti perusteltuun olettamukseen siitä, ettei vankien määrässä, rikollisuudessa tai tuomioistuinkäytännössä tapahdu oleellista muutosta.

Vankiloiden sulkeminen tarkoittaa käytännössä myös henkilökunnan irtisanomisia. Lakkautettavaksi on kaavailtu esimerkiksi Konnun- ja Pelson vankilat. Kyseisillä alueilla on vaikeaa, ellei lähes mahdotonta, löytää korvaavia työpaikkoja, erityisesti vaikean työttömyyskauden uhatessa maatamme. Hallitus on tarpeellisten remonttien kuluissa säästääkseen vaarassa lisätä työttömyyttä alueilla, joilla työllistyminen on erityisen haastavaa.

Kannusteet energiaremontteihin yksipuolisia ja riittämättömiä

Yritysten energiatuen myöntövaltuuden korottaminen uusiutuvien energiamuotojen tukemiseksi on Suomen kansainväliset päästövähennys sitoumukset huomioon ottaen välttämätöntä. Sosialidemokraattien mielestä uhkaavasta talouslamasta voidaan nousta uusilla investoinneilla kasvualoille. Tällä hetkellä voimakkaassa kasvussa ovat juuri ympäristö- ja ilmastoteknologian alat.

Asuntojen energia-avustuksiin suunnattu lisäys ei ole riittävä. Hallituksen vuoden 2008 puolelle esittämä 10 miljoonan euron lisäys pyrkii vain nykyisen jo muodostuneen hakemusruhkan purkamiseen. Vuodelle 2009 suunnatut energiaremonttien kannusteet sen sijaan painottuvat epäoikeudenmukaisesti hyvätuloisille pientaloasujille. Sen sijaan ensi vuoden budjettiin hallitus kohdentaa kotitalouksien energia-

korjauksiin kaksi miljoonaa vähemmän kuin tänä vuonna yhteensä.

Sinänsä tähän suhdannetilanteeseen hallituksen kolmas lisätalousarvio ei sisällä mitään uusia toimia. Sosialidemokraattien mielestä nyt olisi järkevää lisätä merkittävästi avustuksia energiataloudellisiin korjauksiin ja korjausremontteihin esimerkiksi hissien osalta, samalla kun tuettaisiin kaikkea rakentamista.

Lapset ja nuoret jäävät ilman lisäpanostuksia

Hallitus on pitkään antanut ymmärtää, että se erityisesti haluaa parantaa lasten- ja nuorten asemaa. Lisäbudjetit antavat mahdollisuuden korjata ne puutteet, joita varsinaisessa budjetissa on. Oli suuri pettymys, että hallitus ei vieläkään nähnyt edes Jokelan ja Kauhajoen tragedioiden jälkeen tarpeelliseksi lisätä resursseja sosiaali- ja terveydenhuoltoon kokonaisuutena eikä koulu- ja opiskelijaterveydenhuoltoon. Kaikki tilastot kertovat, että meillä on kohtalokasta vajeusta erityisesti lasten ja nuorten palveluissa. Nyt hallitus ei avannut yhtään momenttia, joihin olisi voinut puuttua. Toimimalla näin hallitus evää myös opposition mahdollisuuden esittää valtion osuuden kasvattamista sosiaali- ja terveysministeriön pääluokassa.

Yksityiskohtaiset perustelut

MÄÄRÄRAHAT

Pääluokka 25

OIKEUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

40. Rangaistusten täytäntöönpano

01. Rangaistusten täytäntöönpanon toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Suomessa on käytössä 16 suljettua vankilaa. Vankien olot vaihtelevat huomattavasti vankilasta toiseen. Vajaat kymmenen suomalaista vankilaa olisi pikaisen peruskorjauksen tarpeessa. Kun määrärahoja ei ole vankiloiden asianmu-

kaiseen korjaamiseen, Rikosseuraamusvirasto on ilmoittanut joutuvansa mahdollisesti sulkemaan kolme huonoimmassa kunnossa olevaa vankilaa vuoteen 2012 mennessä. Esitys perustuu samalla arvioon, että vankien määrä laskisi usealla sadalla muutamassa vuodessa.

Vankeinhoidon kroonisen resurssipulan vuoksi vankeuslain edellyttämiä riski- ja tarvearvioita tehdään tälläkin hetkellä vain murto-osalle vangeista. Riski- ja tarvearviointia pystytäänkin tällä hetkellä soveltamaan pääsääntöisesti vain pitkäaikaisvankeihin. Vangeille laadittavan henkilökohtaisen suunnitelman toteutumisessa on myös havaittu olevan merkittäviä alueellisia eroja.

Vangit ovat vankilaan tullessaan yhä huonommassa kunnossa. Heistä päihdeongelmaisista on lähes 80 prosenttia ja yli puolet on huumeriippuvaisia. Merkittävällä osalla vangeista on myös jokin psykiatrista hoitoa vaativa sairaus. Vankeinhoidon resurssien puute on johtanut siihen, että vain noin kolmasosalle vangeista tehdään tulotarkastus terveydentilan ja työkyvyn selvittämiseksi. Vankien terveydenhuollosta on huolehdittava nykyistä paremmin. Vankiloissa tulee olla riittävästi erityisosaamista päihde-, mielenterveys- ja sosiaalityöstä. Vankeusajan tulisi tukea vangin siirtymistä päihde- tai mielenterveyskuntoutusta ei pystytä tarjoamaan kaikille sitä tarvitseville vangeille.

Väkivaltarikollisille ja seksuaalirikollisille on olemassa erilaisia toimintaohjelmia, joilla rikolliseen käyttäytymiseen voidaan tutkitusti vaikuttaa. Esimerkiksi seksuaalirikollisille suunnatun STOP-ohjelman ja väkivaltarikollisille suunnattujen väkivaltakäyttäytymistä vähentävien toimintaohjelmien määrärahat on turvattava. Tämä ennaltaehkäisisi osaltaan uusintarikollisuutta, joka tulee yhteiskunnalle monin verroin kalliimmaksi.

Suomessa on edelleen useita vankiloita, joissa osasta asuinsellejä puuttuvat wc-tilat ja joissa vangit tekevät tarpeensa ämpäreihin. Suomi on saanut kansainvälisiltä ihmisoikeuselimiltä useita huomautuksia asiasta; viimeksi asiasta on pyytänyt selvitystä eurooppalainen kidutuksen

vastainen komitea CPT. Suomen vastauksessa komitealle 17.9.2008 tyydytään toteamaan, että esimerkiksi Helsingin vankilan kahden sellirakennuksen asunto-osastojen peruskunnostus lähitulevaisuudessa ei käytettävissä olevien määrärahojen niukkuuden vuoksi näytä todennäköiseltä. Tarvittavat määrärahat vankiloiden peruskorjauksiin on löydettävä.

Myös henkilökunnan riittävä määrä on edellytys vankien oikeuksien toteutumiselle. Vangilla on lakisääteinen oikeus vapaa-ajan viettoon ja kirjastopalveluihin vankeusaikana. Vangilla on myös oikeus työntekoon tai opiskeluun. Akuutin resurssipulan vuoksi mainittuun lakisääteiseen toimintaan voi kuitenkin osallistua vain alle 60 prosenttia vangeista.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 25.40.01 otetaan lisäyksenä 2 000 000 euroa vankeinhoiton toimintamenoihin.

Pääluokka 28

VALTIOVARAINMINISTERIÖN HALLINNONALA

90. Kuntien tukeminen

32. Kuntien harkinnanvarainen rahoitusavustus (kiinteä määräraha)

Kuntatalous parani olennaisesti viime hallituskaudella. Silloin päätettiin uudistuksista, jotka ovat nyt kantaneet hedelmää. Peruspalveluohjelma lakisääteistettiin. Päätettiin indeksikorotusten maksamisesta täysimääräisinä. Nykyhallitus on hukkaamassa saamansa erinomaisen kuntaperinnön. Kuntatalous on hiipumassa — kansalaisten eriarvoisuus on kasvussa. Valtiontalouden ylijäämä käytetään rikkaiden veronalennuksiin, ei kuntapalvelujen kehittämiseen.

Ensi vuoden valtionosuuden lisäyksestä menee käytännössä indeksitarkistuksiin 303 miljoonaa euroa ja veromuutosten kompensatioon

374 miljoonaa euroa. Näin ollen valtio osoittaa ensi vuonna kunnille aitoa uutta rahaa vain 21,3 miljoonaa euroa uusien tehtävien ja palveluiden rahoittamiseen. Tämän vuoksi on tärkeää, että tämän vuoden lopulla kohennetaan kuntataloutta harkinnanvaraisten avustusten kautta.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 28.90.32 otetaan lisäyksenä 5 000 000 euroa kuntien harkinnanvaraisiin rahoitusavustuksiin.

Pääluokka 31

LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖN HALLINNONALA

24. Tiehallinto

21. Perustienpito (siirtomääräraha 2 v)

Viime vuosina tiestön kunnossapidon kustannukset ovat kasvaneet noin 25—30 miljoonaa euroa vuodessa ja vuotuisia perustienpidon määrärahoja on tarvittu jo pitkään huomattavasti lisää. Viimeisimpien asiantuntijalausuntojen mukaan perustienpidon määrärahoja olisi lisättävä välittömästi 60 miljoonaa euroa.

Perustienpito on infrastruktuurin ylläpitoa ja yleisen turvallisuuden parantamista, mutta samalla tehokas keino tukea tasapainoista aluekehitystä, työllisyyttä ja rakentamista. Myös elinkeinoelämän edustajat ovat toistuvasti vedonneet hallitukseen, että tämänhetkisen taloudellisen tilanteen elvyttämiseksi olisi suhdanne- ja aluepoliittisesti järkevää panostaa tiehankkeisiin. Hallituksen ratkaisut ja määrärahojen niukkuus ovat kuitenkin alusta saakka heikentäneet perustienpidon kehittämistä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 31.24.21 otetaan lisäyksenä 20 000 000 euroa perustienpitoon.

40. Ratahallintokeskus

21. Perusradanpito (siirtomääräraha 2 v)

Raideliikenteen suurin ongelma on koskenut jo pitkään perusradanpitoa. Perusradanpidossa joudutaan keskittymään koko rataverkon pitämiseen liikennöitävässä kunnossa, kun taas palvelutasoa parantavat hankkeet jäävät toteutumatta.

Nykyinen rataverkko ei voi toimia tehokkaasti ja turvallisesti nykyisellä rahoitustasolla, kuten tämän syksyiset junaliikenteen vaikeudet ovat osoittaneet. Ratojen peruskorjaustason laininlyönti on todettu jopa erääksi suurimmista riskeistä VR:n sisäisissä riskianalyseissa. Tämä tarkoittaa ongelmia liikenteen täsmällisyydessä ja liikenne- ja viestintävaliokunnan määrän kasvua.

Eduskunnan valtiovarainvaliokunta sekä liikenne- ja viestintävaliokunta ovatkin toistuvasti vaatineet hallitusta lisäämään perusradanpidon määrärahoja. Erityisesti nyt, kun taloudellinen tilanne vaatii elinkeino- ja aluepoliittisten perusedellytysten turvaamista, olisi suhdannepoliittisesti tärkeää investoida ratahankkeisiin.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 31.40.21 otetaan lisäyksenä 20 000 000 euroa perusradanpitoon.

Pääluokka 32

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖN HALLINNONALA

30. Yrityspolitiikka

45. Yritysten investointi- ja kehittämishankkeiden tukeminen (arviomääräraha)

Hallituksen riittämättömät toimet ovat syventäneet metsäteollisuuden kriisiä, joka on kärjistynyt uusina tuotannon alasajoina sekä tehtaiden lopettamisina. Puutullien voimaantumisen siirrosta huolimatta tilanne säilyy alalla vaikeana. Korotetut tullit lopettavat käytännössä puukaupan Venäjältä Suomeen. Suomessa kesällä

tehdyt puun myyntiverotuksen keventämispäätökset sotkivat kotimaista puukauppaa loppukestävästi.

Metsäteollisuuden vaikeudet jatkuvat ensi vuonna, mikä tietää vaikeita aikoja monille metsäteollisuuspaikkakunnille. Kun lisäksi kansainvälisen talouden näkymät ovat vain synkentyneet viime aikoina, heikkenevät monen muunkin toimialan tulevaisuudennäkymät niin, että tuotannon ja työpaikkojen leikkauksilta ei voida välttyä. Hallitus on täysin ummistanut silmänsä näiltä talouden realiteeteilta ja toimii vasta silloin, kun on pakko. Pitkäjänteisyys ja suunnitelmallisuus taloudenhoidossa eivät ole kuuluneet tämän hallituksen tärkeysjärjestyksen kärkipäähän. Korvaavien työpaikkojen synnyttämiseen olisi pitänyt ryhtyä jo aiemmin ja huomattavasti ponnekkaammin. Me olemme vaatineet hallitukselta toimia äkillisten rakennemuutospaikkakuntien tilanteen helpottamiseksi vajaan kahden vuoden ajan.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 32.30.45 otetaan lisäyksenä 3 000 000 euroa yritysten investointi- ja kehittämishankkeiden tukemiseen.

80. Työvoimapolitiikka

64. Työllisyysperusteiset siirtomenot investointeihin (arviomääräraha)

Eri puolilla Suomea on tärkeitä ja työllistäviä investointihankkeita, jotka eivät käynnisty ilman valtion lisärahoitusta. Tällaisia ovat mm. julkisten rakennusten korjaukset. Nyt kun rakentaminen supistuu kovaa vauhtia, näillä investoinneilla voidaan parantaa sekä työllisyystilannetta ja alueen hyvinvointia että kuntataloutta.

Panostamalla työllisyysperusteisiin investointeihin tuetaan uusien työpaikkojen syntymistä ja voidaan huomioida myös alueelliset työllisyysnäkökohdat. Erityisen tärkeää tämä on alueilla, joilla on jouduttu nopeasti pahenevaan työttömyyteen. Taloudellinen tilanne on heikentynyt nopeasti, ja näissä oloissa kunnan on vai-

kea harjoittaa aktiivista elinkeinopolitiikkaa ilman valtion määrärahaa työllisyysperusteisiin investointeihin. Nopeilla ja hyvin suunnatuilla toimilla voitaisiin tukea jo olemassa olevia yrityksiä ja toisaalta houkutella alueelle uusia yrityksiä. Kuntien työllisyysperusteinen tukeminen on todellakin tärkeää sellaisilla alueilla, jotka ovat joutuneet kovien taloudellisten muutospaineiden kohteeksi. Metsä- ja rakennusteollisuuden tuotannon supistukset sekä muiden alojen laajat lomautukset sekä irtisanomiset aiheuttavat laajaa huolta tulevaisuudesta kautta koko maan.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 32.80.64 otetaan lisäyksenä 3 000 000 euroa työllisyysperusteisiin investointeihin.

Pääluokka 35

YMPÄRISTÖMINISTERIÖN HALLINNONALA

20. Yhdyskunnat, rakentaminen ja asuminen

55. Avustukset korjaustoimintaan (siirtomääräraha 3 v)

Vaikka korjausavustuksiin osoitetaan lisämäärärahaa akuutin hakemusruuhkan purkamiseksi, kohdentuu hallituksen lisäys vain energia-avustuksiin. Sen sijaan hissien rakennusavustuksiin ei ole luvassa erillistä korotusta. Väestön ikääntyessä tulisi korjausrakentamisessa esteettömyyteen panostaa huomattavasti tuntuvammin semminkin, kun korjausavustusten määrä on nostota huolimatta vieläkin merkittävästi alhaisempi kuin neljä vuotta sitten.

Ihmiset asuvat nykyään ja tulevaisuudessa yhä pitempään omassa kodissaan. Tämä on paitsi vanhusten oman tahdon mukaista myös yhteiskunnan etu. Vanhoihin kerrostaloihin rakennettavilla hisseillä on olennainen merkitys kiinteistöjen toimivuuden ja esteettömyyden kannalta.

Vanhojen hissien uudistamiseen tai peruskorjaukseen jätetään vuosittain hakemuksia noin 24 miljoonan euron edestä. Avustuksiin voidaan käyttää kuitenkin vain murto-osa korjausavustusten määrärahasta, jolloin vain noin 8 prosenttia hakijoista sai myönteisen päätöksen hissien korjaushakemukseensa.

Nykyisessä suhdannetilanteessa rakentamiseen panostaminen olisi valtion taholta korostetun tärkeää. Korjausrakentamisen lisääminen hissien korjausavustusten myöntövaltuutta nostamalla elvyttäisi osaltaan rakennusalaa ja samalla edistäisi vanhusväestön mahdollisuuksia asua pidempään kotona.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 35.20.55 otetaan lisäyksenä 5 000 000 euroa korjausavustuksiin.

60. Siirto valtion asuntorahastoon

Ennakoitua rajummin kiristynyt taloustilanne huomioon ottaen on syytä olettaa, että ns. kovan rahan omistusasuntojen tuotanto putoaa vielä odotettua rajummin tämän syksyn ja ensi vuoden aikana. Sosialidemokraatit ovat vaihtoehtobudjetissaan vuodelle 2009 esittäneet, että valtion tukemaa vuokra-asuntotuotantoa tulisi edistää siten, että ARA-vuokra-asuntojen käynnistysavustusten käyttöä alueellisesti laajennettaisiin ja myöntövaltuutta korotettaisiin sekä korotuen nykyisiä ehtoja parannettaisiin niin, että valmistuvien vuokra-asuntojen lähtövuokra asettuisi kohtuulliselle tasolle.

Hallituksen lisätalousarvioesityksessä ei luoda edellytyksiä tavallisten kohtuuhintaisten vuokra-asuntojen tuotannolle. Lisätalousarvion sisältämät esitykset vuokra-asuntojen rakentamislainojen valtioneuvoksesta sekä varsinaiseen talousarvioon sisältyvä myöntövaltuus Helsingin seudun asuntorakentamiseen kannustavasta investointiavustuksesta ovat oikean suuntaisia ja hyvää tarkoittavia, mutta eivät missään nimessä riittäviä toimenpiteitä.

Jotta vuokra-asuntotuotanto saataisiin jo vuoden 2008 puolella elpymään ja jotta ihmisille voitaisiin jatkossakin tarjota kohtuuhintaisia

vuokra-asuntoja, olisi ARA-vuokra-asuntojen uustuotannon korkotukilainoituksen ehtoja korjattava merkittävästi siten, että uustuotannolle voidaan valtakunnallisesti myöntää 10 prosentin investointiavustus ja korkotuen nykyinen omavastuukorko 3,4 prosenttia puolitetaan. Näin päästään noin 10 euron lähtövuokratason neliömetriltä, jota voidaan pitää asumisen nykyhinnoissa kohtuullisena. Vuokra-asuntolainojen ja asumisoikeustalolainojen korkotuesta annettua asetusta (666/2001) tulisikin pikaisesti muuttaa korkotuen omavastuukorkoprosentin puolittamiseksi.

Vuoden 2008 talousarviossa investointiavustukset on rajattu perustumaan vain Helsingin, Espoon ja Vantaan kunnille vuonna 2006 tehtyyn ehdolliseen ennakkopäätökseen. Investointiavustus on rakentamishankkeiden elvyttämi-

seksi perusteltua laajentaa koskemaan kaikkia kasvukeskuksia jo vuoden 2008 lopulla.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentin 35.20.60 perusteluihin lisätään, että vuonna 2008 saa valtion asuntorahaston varoista myöntää valtionavustuslain (688/2001) nojalla myönnettävien muille kuin erityisryhmille rakennutettavien asuntojen vuokra-asuntolainojen ja asumisoikeustalolainojen korkotuesta annetun lain mukaisia määräaikaisia käynnistysavustuksia koko valtakunnan alueella. Käynnistysavustuksen suuruus on enintään 10 prosenttia, mikä vähennetään korkotukilainan määrästä.

Helsingissä 25 päivänä marraskuuta 2008

Kari Rajamäki /sd
Matti Saarinen /sd
Heli Paasio /sd
Lauri Kähkönen /sd

Tuula Väättäinen /sd
Pia Viitanen /sd
Valto Koski /sd

VASTALAUSE 2 /vas

Yleisperustelut

Taloustilanne on oleellisesti vaikeutunut viime kuukausien aikana. Vaikka kyse onkin tämän vuoden kolmannesta lisätalousarviosta, vasemmostoliiton mielestä on jo tässä lisätalousarviossa ryhdyttävä vastatoimiin talouden heikentymistä ja työttömyyden kasvua vastaan.

Emme tässä tilanteessa ole voineet hyväksyä työllisyysmäärärahan leikkaamista 15 milj. eurolla. Päinvastoin perustienpitoon ja perusradanpitoon ehdotamme mm. työllisyysyistä yhteensä 40 milj. euron lisäystä.

Noin 70 kuntaa joutuu nostamaan veroprosenttia ja monissa kunnissa on henkilöstö lomautusuhana alla. Tämän vuoden varsinaiseen talousarvioon ehdotimme kuntien valtionosuuksien tuntuvaa korottamista, jotta kunnilla olisi mahdollisuus säilyttää palvelutaso ja parantaa sitä siellä, missä sellainen on tarpeen. Tässä kolmannessa lisätalousarviossa on vähintäänkin korotettava kuntien harkinnanvaraisia valtionosuuksia. Hallituksen esitys on täysin riittämätön ja kunnat joutuvat karsimaan tarpeellisia investointeja, joilla olisi työllisyyden kannalta suuri merkitys. Esitämme kuntien harkinnanvaraisiin valtionosuuksiin 20 miljoonan euron lisäystä.

Lisäksi tarvitaan vankeinhoitoon lisämäärärahaa.

Vuokra-asunnoista on huutava pula suurissa asutuskeskuksissa. Vuokrat ovat nousseet voimakkaasti ja uusia vuokrienkorotuksia on tulossa. Vuokratason kohoamiseen vaikuttaa myös osaltaan vuokra-asuntojen puute. Valtion tulee parantaa korkotukilainoitettujen vuokratulojen lainaheitoja alentamalla korkojen omavastuuosuutta. Lisäämällä valtion tukemaa vuokra-asuntotuotantoa voidaan torjua myös yhä lisääntyvää työttömyyttä. Vuoden 2009 talousarvioesityksessä arvioitiin, että vuonna 2009 aloitetaan 6 000 korkotuettua asuntoa ja 2 000 sellaista vuokra-asuntoa, joissa on valtion täytetäkaus. Tänä vuonna aloitettujen korkotukiasuntojen

määrä jäänee selvästi alle 4 400, eikä täytetäkauksia ole lainkaan.

Edellä olevan perusteella ehdotamme, että yleisperusteluissa lausutaan:

Vastalauseen lausumaehdotus

Hallitus valmistelee pikaisesti toimenpiteet, joilla vuokra-asuntojen tuotantoa lisätään nyt, kun muun rakentamisen lamaantumisen takia on lisäksi hyvät edellytykset asuinolojen parantamiseen.

Yksityiskohtaiset perustelut**MÄÄRÄRAHAT****Pääluokka 23****VALTIONEUVOSTO****02. Valtioneuvoston kanslia****88. Osakehankinnat (siirtomääräraha 3 v)**

Emme pidä oikeana valtion osaksi omistamien yhtiöiden siirtämistä Solidium Oy:lle ja yhtiön tekemistä omistajastrategiseksi holding-yhtiöksi. Sehän merkitsisi päätösvallan siirtämistä eduskunnalta ja valtioneuvostolta yhtiölle.

Valtion sen sijaan tulisi käyttää omistuksiaan Kemirassa, Metsossa, Outokummussa, Rautaruukissa, Sammossa, Spondassa, Stora Ensossa ja TeliaSonerassa niin, että yhtiöt toimivat huoltovarmuuden, työllisyyden ja aluepolitiikan kannalta parhaimmalla mahdollisella tavalla. Tästä syystä emme hyväksy hallituksen esittämää ja valiokunnan enemmistön tukemaa ehdotusta.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että luvun 23.02 perustelujen päätösosa muutetaan seuraavaksi:

Eduskunta ei hyväksy Solidium Oy:n toimialan muuttamista, hallituksen esityksen perusteluissa mainittujen yhtiöiden valtion omistamien osakkeiden siirtämistä apporttina Solidiumille eikä niitä koskevan päätösvallan luovuttamista yhtiölle.

omiaan heikentämään hätäkeskusten toimivuutta entisestään.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 26.30.02 otetaan lisäyksenä 500 000 euroa.

Pääluokka 25

OIKEUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

40. Rangaistusten täytäntöönpano

01. Rangaistusten täytäntöönpanon toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Vankeinhoidon vaikea tilanne edellyttää määrärahan lisäystä vielä loppuvuodesta. Emme pidä oikeana Pelson ja Konnunsuon vankiloiden lakkauttamista.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 25.40.01 otetaan lisäyksenä 2 000 000 euroa vankeinhoidon tilanteen parantamiseksi ja Pelson ja Konnunsuon vankiloiden säilyttämiseksi.

Pääluokka 26

SISÄASIAINMINISTERIÖN HALLINNONALA

30. Pelastustoimi ja hätäkeskukset

02. Hätäkeskuslaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Hätäkeskusten henkilöstömäärä ei ole riittävä, ja paikoin esiintyy suurta vaihtuvuutta, mikä heikentää toimintaa. Valtion tuottavuusohjelma on

Pääluokka 28

VALTIOVARAINMINISTERIÖN HALLINNONALA

90. Kuntien tukeminen

32. Kuntien harkinnanvarainen rahoitusavustus (kiinteä määräraha)

Veroäyriä joutuu nostamaan 70 kuntaa. Monissa kunnissa suunnitellaan opetus-, terveys- ja muun henkilöstön lomautuksia ja investointien lykkäyksiä. Emme pidä 2 milj. euron lisäystä riittävänä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 28.90.32 otetaan lisäyksenä 5 000 000 euroa.

Pääluokka 29

OPETUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

10. Yleissivistävä koulutus

30. Valtionosuus ja -avustus yleissivistävän koulutuksen käyttökustannuksiin (arviomääräraha)

Emme pidä määrärahaa riittävänä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 29.10.30 otetaan lisäyksenä 2 000 000 euroa.

70. Opintotuki

55. *Opintoraha ja asumislisä (arviomääräraha)*
Opintotuen taso on riittämätön, ja puuttuvan indeksisidonnaisuuden takia sen ostovoima ei ole taattu.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentin 29.70.55 perusteluissa lausutaan:

Vastalauseen lausumaehdotus

Eduskunta toteaa, että opintotuen taso ei ole riittävä ja sen arvo uhkaa jäädä jälkeeseen, ja edellyttää hallituksen pikaisesti antavan esityksen opintotuen tasokorotuksesta ja opintorahan sitomisesta indeksiin.

Pääluokka 31**LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖN
HALLINNONALA****24. Tiehallinto**

21. *Perustienpito (siirtomääräraha 2 v)*

Työllisyystilanne on vaikeutumassa. On tarpeen nopeasti saada liikkeelle nyt perustienpidon hankkeita. Ne ovat tärkeitä myös liikenneturvallisuuden kannalta. Esimerkiksi kevyen liikenteen väylien rakentaminen lisäisi huomattavasti liikenneturvallisuutta. Muun rakentamisen hiljennemisen takia nyt samalla määrärahalla saadaan enemmän rakennetuksi ja lisäksi torjutaan työtömyyden kasvua.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 31.24.21 otetaan lisäyksenä 20 000 000 euroa perustienpitoon työllisyyden ja liikenneturvallisuuden parantamiseksi.

40. Ratahallintokeskus

21. *Perusradanpito (siirtomääräraha 2 v)*

Työllisyyden heikentyessä on syytä panostaa lisää perusrakenteen ylläpitämiseen ja kehittämiseen. Pohjanmaan radan töiden keskeytymätön jatkaminen edellyttää määrärahan korottamista.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 31.40.21 otetaan lisäyksenä 20 000 000 euroa.

Pääluokka 32**TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖN HAL-
LINNONALA****50. Alueiden kehittäminen**

63. *Kainuun kehittämisraha (siirtomääräraha 3 v)*

Kainuun seutukunnan vaikea työllisyystilanne edellyttää suurempaa välitöntä panostusta.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 32.50.63 otetaan lisäyksenä 3 000 000 euroa.

80. Työvoimapolitiikka

51. *Työllistämisen-, koulutus- ja erityistoimet (kiinteä määräraha)*

Työllisyyden nopeasti heikentyessä on välittömästi lisättävä myös työllistämisen- ja koulutustoimenpiteitä. Pidämme 15 milj. euron määrärahan vähennystä tässä tilanteessa edesvastuuttomana.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentti 32.80.51 ja sille merkitty määrärahan vähennys poistetaan.

Pääluokka 33

**SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN
HALLINNONALA**

10. Perhe- ja asumiskustannusten tasaus

51. Lapsilisät (arviomääräraha)

Lapsilisien ostovoima on turvattava sitomalla ne indeksiin. Tämän lisäksi on nykytilanteeseen nähden suoritettava tasokorotus, mitä ehdotimme tämän vuoden varsinaisen talousarvion käsittelyssä ja uudelleen vuoden 2009 talousarvion käsittelyssä.

Ensi vuodeksi tuloveroa hallitus on halunnut alentaa tuntuvasti inflaatiota enemmän, mutta vastaavan suuruista korotusta ei esitetä kaikkiin lapsilisiin, kuten ei tehty täksi vuodeksikaan. Näin olleen lapsilisien suhteellinen asema muihin perheisiin nähden heikkenee, kun meillä lapsiperheiden ja muiden perheiden erilainen veronmaksukyky otetaan huomioon lapsilisissä eikä vähennyksillä. Lapsilisä on oikeudenmukaisempi ratkaisu kuin vähennys, emmekä me hyväksyisi sitä, että lapsilisän asemasta turvauttaisiin verovähennyksiin, jolloin niistä hyötyisivät ennen kaikkea suurituloiset.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentin 33.10.51 perusteluissa lausutaan:

Vastalauseen lausumaehdotus

Eduskunta pitää tärkeänä, että lapsilisien ostovoima säilyy, ja edellyttää siksi hallituksen antavan pikaisesti esityksen lapsilisien sitomisesta indeksiin.

60. Kuntien järjestämä sosiaali- ja terveydenhuolto

35. Valtionosuus kunnille perustoimeentulotuen kustannuksiin (arviomääräraha)

Emme voi välttyä siltä, että merkittävä määrä kansalaisia joutuu turvautumaan toimentulotukeen joko lyhyemmän ja pidemmän aikaa. Tuen taso on tällä hetkellä aivan riittämätön.

Lapsiperheiden kohdalla on lisäksi se ongelma, että tähän asti lapsilisän korotus on aina vähentänyt toimeentulotukea, koska lapsilisä ei ole etuoikeutettua tukea eikä lapsilisän korotus ole myöskään johtanut vastaavaan toimeentulotuen tuloajan korotukseen.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentin perusteluissa lausutaan:

Vastalauseen lausumaehdotus

Eduskunta pitää toimeentulotuen nykyistä tasoa riittämättömänä ja edellyttää hallitukselta pikaisia toimia sen korottamiseksi.

Helsingissä 25 päivänä marraskuuta 2008

Mikko Kuoppa /vas
Matti Kauppila /vas